

HAYVAN BESLEME İLKELERİ

Koyunların Beslenmesi

Dünyada koyun üretimi genelde meralatmaya dayalıdır.

1. Kuru dönem besleme

- Bu dönemde önemli olan canlı ağırlığın muhafazasıdır.**
- Koyunlar yaşama payı düzeyinde beslenirler.**
- Yılda tek kuzulamada bu dönem 16 haftadır.**
- Bir yılda iki, iki yılda üç kuzulatmada bu dönem değişmektedir.**

2. Çiftleşme sezonu besleme (Flushing)

- Çiftleşme sezonundan 2 hafta önce başlatılıp, 2-4 hafta sonraya kadar uzatılabilir.
- Bu dönemde besin maddelerince yoğun beslenir.

Flushing ile,

- Ovulasyon oranında artma,
- Kuzulamada % 10-20 artış
- Kuzulamamanın toplulaşması,
- Kızgınlıkta düzenlilik,
- Kızgınlığın belirgin olması,
- Embriyonun uterusu tutunmasında iyileşme

Koyunlarda gebelik dönemi besleme

- Gebeliğin ilk döneminde embriyonun uterusu tutunması için biraz yoğun beslemek gereklidir. Özellikle E vitamini ve selenyumca eksiklik olmamalıdır.
- Gebeliğin 40. gününden 110-115. günlerine kadar yaşama payı ile besleme yeterlidir.
- Fötüs gelişiminin 2/3 ü son 6 haftalık dönemde olmaktadır.
- Bu dönemde rasyon protein düzeyi önemlidir. Fötüs gelişiminin ve kolostrumun büyük bir kısmını protein oluşturur.
- Yine bu dönemde enerji ihtiyacı da artmaktadır.
- Tekiz doğuracak koyunlara günde 200 g ve ikiz doğuracaklara günde 300 g civarında kesif yem verilmelidir.

Koyunlarda laktasyon dönemi besleme

- Sağmal koyunlarda laktasyon doğumdan sonra 3-4 hafta içerisinde pike ulaşır. Toplam süt veriminin % 75 i ilk 8 haftada üretilir.
- Koyun sütünün yağ içeriği % 4-7 arasındadır. Yine sütün laktoz içeriği de yüksektir.
- Bu nedenle enerji ihtiyaçları fazladır. Protein ihtiyacı da bu dönemde artmaktadır.
- Tekiz kuzulayanlara günde 350 g, ikiz kuzulayanlara günde 650 g kesif yem takviyesi yapılmalıdır.
- Koyun sütünün yüksek Ca, P, K, ve Mg içeriği bu minerallere olan gereksinimi artırır.

Kuzuların Beslenmesi

- Doğumdan sonraki ilk hafta kolostrum
- 2-3 haftadan sonra süte ilave olarak önlerine iyi kaliteli kaba yem ve kesif yem ile temiz su konularak rumenin gelişimi sağlanır.
- Kuzular 21. günden önce süttten kesilmemelidir.
- Doğum ağırlıklarını ikiye katladıklarında veya günde 200 g a kadar ek yem tükettiklerinde süttten kesilmelidir.
- Eğer kuzular süttten kesimden sonra meraya çıkacaksa ve yem yetersizse o zaman doğum ağırlığının 3 katına kadar ulaşması beklenir.
- Süttten kesim aşamalı olarak emzirme aralıkları arttırılarak yapılmalıdır.
- Eğer süt değerliyse süt ikame yemi ile besleme yapılır. Kuzular doğumdan sonra yeterince kolostrum tükettikten sonra, 12-24 saate analarından ayrılırlar.

Sütten kesilen kuzuların beslenmesi

- **Sütten kesimden bir hafta sonra kuzu meraya çıkartılabilir, ancak alıştırma yemi ve iyi kalite kaba yem meraya ek olarak verilmelidir.**
- **Sütten kesimden sonra alıştırma yemi (kuzu büyütme yemi) bir hafta süre ile serbest olarak verilmeye devam etmelidir.**
- **Diğer hafta meraya ilave olarak verilecek geliştirme yemi ile büyütme yemi yarı yarıya karıştırılarak verilmelidir. Yem tüketimi 250-300 g seviyesinde olabilir.**

Damızlık kuzuların beslenmesi

- İyi bir damızlık kuzunun 6 aylık yaşta 30-35 kg olması gerekir.
- Günlük canlı ağırlık artışının 100-250 g olması hedeftir.
- İlbaharda mera, ihtiyaçların büyük kısmını karşılar ilave olarak 100-250 g tahıl veya kesif yem takviyesi yapılabilir.
- Kış beslenmesinde ise günlük 250-500 g kesif yem ve iyi kalitede kaba yemle takviye edilmelidir.
- 12-15 aylık yaşlar arasında günlük canlı ağırlık artışının 80 g dan fazla olmaması ve canlı ağırlığın 50-55 kg arasında olması istenmektedir.
- Yağlanma olmaması için kesif yem tüketimi azaltılarak kaba yemle beslemeye ağırlık verilmelidir.
- Damızlık genç koçlar hızlı gelişirler, kültür ırkları bu dönemde 80-90 kg canlı ağırlığa, 300-350 g günlük canlı ağırlık artışına ulaşırlar.
- Genç koçlara serbest iyi kalite kaba yem ve günlük 1 kg kesif yem verilebilir.

Kasaplık kuzular

- 1. Sütten kesimden sonra pazarlananlar (süt kuzusu)**
- 2. Sütten kesilen ve daha sonra besiyeye alınan**
- 3. Merada tutulan ve daha sonra besiyeye alınan (toklu besisi)**

Kuzu Besisi

1. Mera besisi

- Bu beside mera alanları, tahıl anızlarında, yabancı otlular alanlar kullanılabilir.**
- Meraya ek olarak kesif yem takviyesi yapılabilir.**
- Otlama alanına bağlı olarak enerji veya protein takviyesi yapılabilir.**

2. Entansif besi

- Besiye alınacak kuzuların sütten kesilmiş ve 2 aylık yaşta 18-20 kg olması gerekir.
- Günlük canlı ağırlık artışının 250 g dan daha az olmaması hedeftir.
- 90-100 günlük besi uygulanır.
- Bu süre sonunda hedef canlı ağırlık min. 40 kg
- Günde 100-150 g iyi veya orta kalitede kaba yem verilmeli
- Ca:P oranı 2:1 olmalı (böbrek taşı problemi olmaması için)

3. Tek yem arpa besisi

- Arpa üretimi yapan yetiştiriciler için pratik bir yöntemdir.
- Arpanın kalsiyum ve tuzca desteklenmesi gerekir.
- Ayrıca protein kaynağı olarak iyi kalite kaba yem ve bir miktar üre kullanılabilir.
- Kabaca öğütülmüş veya ezilmiş arpaya % 2 kalsiyum karbonat ve % 0.5 tuz ilave edilerek karıştırılır.

Keçilerin Beslenmesi

- ❑ Keçiler dünyanın çok değişik iklim ve coğrafik bölgelerine yayılmışlar ve uyum göstermişlerdir.**
- ❑ Çok kurak iklim koşullarında, çok eğimli ve tarıma uygun olmayan alanlarda ve çok az bitki örtüsüne sahip olan step alanlarda çok kısa otlarla, bodur çalı yapraklarıyla, hatta dal ve ağaç kabuklarla beslenebilirler.**
- ❑ Keçiler koyunlardan daha uzun süre yem tüketimi için zaman harcarlar.**
- ❑ Kaba yem için seçici bir yemleme davranımına sahiptirler. Yemlikte bir miktar artık kaba yem bırakırlar.**
- ❑ Dünyada keçi yetiştiriciliği süt, et, kıl ve tiftik üretimi için yapılmaktadır. Süt keçiciliği entansif diğerleri ekstansif koşullarda yapılmaktadır.**

Süt Keçilerinin Beslenmesi

Keçi sütü orta zincirli yağ asitlerince diğer sütlere göre daha durumdadır. Bu nedenle süt emen çocukların beslenmesinde önemlidir.

Çiftleştirme sezonu ve gebelik

- İyi kondüsyona sahip keçilerde bu dönemde ekstra yemlemeye ihtiyaç yoktur.**
- Eğer kondüsyon iyi değilse çiftleşmeden 2-3 hafta önce ek yemlemeye başlanarak sezon bitene kadar yapılmalıdır.**
- Gebeliğin son 6-8 haftasında ek yemleme yapılmalıdır.**
- Gebeliğin son 2 haftasında keçilerde iştah azalmaktadır. Bu dönemde iyi kalitede kba yemler verilmeli, rasyon besin maddeleri 2500-2750 kcal/kg ME ve % 12-14 ham protein olmalıdır.**

Keçilerin laktasyon dönemi

- Yem tüketimi laktasyonun başlamasıyla artmakta (%30-40) ve
- 6-10 hafta arasında maksimuma ulaşmaktadır.
- Laktasyonun başında (doğumdan 60 güne kadar) yüksek proteinli kesif yem ve iyi kalitede kaba yem kullanılmalıdır.
- Laktasyonun ilerlemesiyle orta kaliteli kaba yem ve bir miktar tahıl samanı kullanılabilir.

Oğlakların beslenmesi

- Doğumdan hemen sonra kolostrum içirilmelidir.
- Sütten kesilene kadar oğlaklara keçi sütü, inek sütü, yağı alınmış süt veya süt ikame yemleri verilebilir.

- **Doğumdan 2 hafta sonra iyi kaliteli kaba yem ve kesif yem serbest olarak sağlanmalıdır.**
- **Erken süttten kesme oğlaklarda 5 haftalık yaşta yapılabilir. Uzun süreli emzirmelerde (7 haftadan fazla) son iki haftada kısıtlı emzirme uygulanabilir.**
- **Erken süttten kesilen oğlaklarda süttten kesimden sonra, sınırlı kaba yem 100 g yonca kuru otu ve serbest kesif yemle iyi bir büyüme sağlanmaktadır.**
- **Süttten kesimden sonra erkek ve dişiler ayrılmalıdır. Oğlak kesif yemlerinde erkekler için % 18, dişiler için % 16 ham protein önerilmektedir.**
- **Dişi oğlaklar 7-8 aylıkken çiftleştirilebilir. Genç damızlık dişiler serbest kaba yem ve 100-500 g % 15-18 ham protein içeren kesif yemle beslenebilirler.**